

تأثیر سازگاری اجتماعی بر عملکرد تحصیلی با نقش میانجی رسانه‌های اجتماعی بر دانش آموزان دوره اول متوسطه شهر کرمانشاه

فرهاد نیکوفر*^۱، امیرقمرپور، فاطمه عزیزیان گیلان^۲

^۱ کارشناسی علوم تربیتی، دانشگاه پیام نور، کرمانشاه، ایران.

^۲ کارشناسی علوم تربیتی گرایش مدیریت برنامه ریزی، دانشگاه پیام نور، سرپل ذهاب، کرمانشاه، ایران

^۳ کارشناسی ارشد زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه پیام نور، ایلام، ایران.

* نویسنده مسئول: Farhad.nikofar@gmail.com

چکیده

این مطالعه با هدف بررسی تأثیر سازگاری اجتماعی بر عملکرد تحصیلی، با در نظر گرفتن نقش میانجی رسانه‌های اجتماعی، بر دانش‌آموزان دوره اول متوسطه شهر کرمانشاه انجام شد. متد تحقیق در این مطالعه به صورت توصیفی-همبستگی بود و از مدل معادلات ساختاری برای تحلیل داده‌ها استفاده شد. نمونه‌گیری از ۳۸۴ دانش‌آموز متوسطه اول شهر کرمانشاه در سال تحصیلی ۱۴۰۲-۱۴۰۱ انجام شد و اطلاعات با استفاده از پرسش‌نامه‌های استاندارد سینه‌ها و سینگ، فام و تی‌لور، و جهان‌بانی و همکاران جمع‌آوری شد. برای ارزیابی ارتباط و تأثیر متغیرها، از همبستگی پیرسون و مدل معادلات ساختاری با استفاده از نرم‌افزار آموس استفاده شد. نتایج نشان داد که سازگاری اجتماعی ارتباط معنی‌دار و مثبتی با عملکرد تحصیلی ($p < 0.001$) و رسانه‌های اجتماعی ($p < 0.001$) داشته است. همچنین، سازگاری اجتماعی به صورت مستقیم تأثیر معنی‌داری بر عملکرد تحصیلی (بتا=۰/۴۶۳) داشته و از طریق رسانه‌های اجتماعی تأثیر ۱۱ درصدی مستقیم و ۵۸ درصدی غیرمستقیم (به طور کلی ۶۹ درصد) را بر عملکرد تحصیلی داشته است. در نتیجه، سازگاری اجتماعی به طور مستقیم و غیرمستقیم از طریق رسانه‌های اجتماعی می‌تواند تأثیرات مهمی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دوره اول متوسطه شهر کرمانشاه داشته باشد.

واژگان کلیدی: سازگاری اجتماعی، عملکرد تحصیلی، رسانه‌های اجتماعی، دانش‌آموزان

مقدمه

سازگاری اجتماعی یکی از مسائل حیاتی در دوره نوجوانی است که به سلامت روانی افراد و ارتباطات نزدیکی آن‌ها بسیار مرتبط است. این موضوع در سال‌های اخیر به طرز چشمگیری توجه پژوهشگران در زمینه‌های روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و مربیان را به خود جلب کرده است. توانایی سازگاری هر فرد با محیط اطراف، یکی از جنبه‌های حیاتی است که باید به آن توجه شود. افراد در هر لحظه از زندگی خود با یک محیط در حال تغییر سازگاری می‌یابند یا باید سازگار شوند. به عبارت دیگر، زندگی یعنی تلاش برای سازگاری با محیط اطراف (وانگ^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). در تمام مراحل زندگی، به ویژه در دوره نوجوانی، سازگار شدن و یافتن سازگاری بسیار اهمیت دارد. سازش اجتماعی می‌تواند عاملی برای بهبود عملکرد تحصیلی، یادگیری و موفقیت آینده نوجوانان باشد (کمپیون بار^۲ و همکاران، ۲۰۲۱). بسیاری از محققان سازگاری اجتماعی را عاملی اساسی در رشد و پیشرفت انسان می‌دانند (رجبی مجد و همکاران، ۲۰۲۱). دستیابی به اهداف آموزشی در صورتی که با تنش‌های عاطفی و عدم سازگاری همراه باشد، ممکن نیست. بنابراین، شناخت تأثیر سازگاری اجتماعی بر عملکرد تحصیلی امری بسیار ارزشمند است.

امروزه، عملکرد تحصیلی به عنوان یکی از شاخص‌های اساسی در نظام آموزش و پرورش به شمار می‌آید. بهبود و رشد وضعیت عملکردی افراد در محیط‌های آموزشی از جمله نگرانی‌های اصلی این نظام است. تلاش‌های بسیاری برای بهبود عملکرد تحصیلی افراد صورت گرفته و راهکارهای مختلفی برای این منظور ارائه شده است (گونزالز^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). داشتن عملکرد تحصیلی بالا در دانش‌آموزان یکی از اهداف اساسی نظام آموزشی است. در تحقیقات و پژوهش‌ها، تلاش می‌شود تا عوامل مؤثر بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شناسایی شود و از آن‌ها در محیط آموزشی بهره‌برداری شود. عملکرد تحصیلی باید به گونه‌ای باشد که رشد و یادگیری دانش‌آموزان افزایش یابد (موناستیوی و پورینو^۴، ۲۰۲۱). تحقیقات متعدد نشان داده‌اند که عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان به شدت کاهش یافته است (آیگلسیاس^۵ و همکاران، ۲۰۲۱: کامیلری^۶، ۲۰۲۱).

درگیری تحصیلی دانش‌آموزان به دلیل تغییرات اساسی در محیط اطراف و گسترش برخی مسائل مانند استفاده از گوشی‌های هوشمند و فعالیت‌های اینترنتی آنان، تحت تأثیر قرار گرفته است. پژوهشگران تلاش‌های زیادی برای بررسی نقش جنبه‌های مختلف اینترنتی و شبکه‌های اجتماعی در رفتارهای تحصیلی افراد در محیط‌های آموزشی داشته‌اند (هابس^۷ و همکاران، ۲۰۱۸). استفاده از رسانه‌های اجتماعی یکی از تغییرات اساسی در محیط‌های امروزی است که تمامی بعدهای زندگی افراد را تحت تأثیر قرار داده است. صرف زمان زیاد در این رسانه‌ها و پیامدهای مثبت و منفی آنها باعث می‌شود که نگرش و رفتار افراد تغییر کند. به دلیل سن پایین‌تر، دانش‌آموزان به طور بیشتری تحت تأثیر گسترش رسانه‌های اجتماعی قرار می‌گیرند. رسانه‌های اجتماعی یک راه برای انتقال و به اشتراک گذاری اطلاعات با مخاطبان گسترده محسوب می‌شوند و هر کسی فرصتی برای ایجاد و انتشار اطلاعات دارد. در این زمینه ابهامات زیادی وجود دارد که رسانه‌های اجتماعی می‌توانند تأثیر مثبت یا منفی بر عملکرد تحصیلی داشته باشند. مطالعات نشان می‌دهد که حضور رسانه‌های اجتماعی تأثیرات اساسی بر عملکرد تحصیلی افراد داشته و منجر به افزایش ابهامات ناشی از اینترنت و رسانه‌های اجتماعی می‌شود. در عوض، در تحقیقات دیگر نشان داده شده است که با توجه به ارتقای فرهنگ استفاده از رسانه‌های اجتماعی، می‌توان به تأثیرات مثبت آنها بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان پی برد. ویلان^۸ و همکاران (۲۰۲۰) در مطالعه‌ای نشان دادند که عملکرد تحصیلی افراد به واسطه حضور رسانه‌های اجتماعی دستخوش تغییرات اساسی شده

¹ Wang

² Campione-Barr

³ Gonzalez

⁴ Munastiwi and Sri Puryono

⁵ Iglesias-Pradas

⁶ Camilleri

⁷ Habes

⁸ Whelan

است و تأثیرات منفی بر عملکرد دانش آموزان دارد. این در حالی است که در مطالعه‌های دیگر نشان داده شد که در صورت ارتقای فرهنگ استفاده از رسانه‌های اجتماعی، می‌توان شاهد تأثیرات مثبت آن‌ها بر عملکرد دانش آموزان بود (آزما^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). با توجه به اینکه امروزه دانش‌آموزان به طور قابل توجهی از گوشی‌ها و رسانه‌های اجتماعی برای کسب علم استفاده می‌کنند، این موضوع می‌تواند تأثیر مهمی بر عملکرد تحصیلی آن‌ها داشته باشد. از سوی دیگر، سازگاری اجتماعی نیز می‌تواند بر عملکرد تحصیلی تأثیرگذار باشد. اما سؤال اصلی تحقیق این است که آیا سازگاری اجتماعی از طریق رسانه‌های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی تأثیر دارد یا خیر؟ در این راستا، مطالعات بیشتری نیاز است تا بتوانیم به تأثیرات دقیق و رابطه‌های بین این متغیرها پی ببریم.

مبانی نظری

سازگاری اجتماعی

سازگاری شامل تمامی راهبردهایی است که فرد برای مدیریت و کنترل موقعیت‌های استرس‌زا در زندگی از آن استفاده می‌کند. سازگاری اجتماعی همچنین به تعامل انسان با افراد دیگر، رضایت از عملکردهای فردی، و نحوه عملکرد در نقش‌ها اشاره دارد. این موارد احتمالاً تحت تأثیر شخصیت، فرهنگ، و روابط خانوادگی قرار می‌گیرند. ویژگی‌های مختلف مانند مهارت‌ها، نگرش‌ها، ارزش‌ها، و حالات بدنی و روانی فرد، عواملی هستند که بر سازگاری با محیط و تغییرات آن تأثیر مهمی دارند (هایبرد و بوهرمستر^۲، ۲۰۱۰). سازگاری اجتماعی در نوجوانان از مهمترین نشانه‌های سلامت روانی آنان است و در سال‌های اخیر توجه زیادی از جانب جامعه‌شناسان، روان‌شناسان، و مربیان جلب کرده است. این دوره حساس از زندگی نوجوانان، همراه با تحولات عاطفی، جسمانی، و ذهنی مهمی است و هنوز کاملاً رشد نکرده است. به همین دلیل، تأخیر در بلوغ عاطفی ممکن است با مشکلات جدی در روابط بین‌فردی و چالش‌های اجتماعی برای آنان همراه باشد. علاوه بر این، رشد اجتماعی مهم‌ترین جنبه‌ی رشد هر شخص است و معیار اندازه‌گیری آن، سازگاری فرد با دیگران است. سازگاری اجتماعی باعث بروز تغییرات در فرد می‌شود و این تغییرات نیازمند یکپارچگی در مکانیسم‌هایی است که توسط آن‌ها، یک فرد جدید به گروه پذیرفته می‌شود (موگ^۳ و همکاران، ۲۰۱۱).

عملکرد تحصیلی

از گذشته تاکنون، تعریف عملکرد تحصیلی مورد توجه دست اندرکاران تعلیم و تربیت قرار گرفته است. عملکرد تحصیلی از جمله مؤلفه‌های اساسی در حوزه‌ی آموزش و پرورش است. متخصصان و صاحب‌نظران تعلیم و تربیت همواره سعی دارند شرایطی را ایجاد کنند که کارایی تحصیلی دانش‌آموزان افزایش یابد. عملکرد تحصیلی در واقع شامل تمامی فعالیت‌ها و تلاش‌هایی است که یک فرد برای کسب علم و دانش و گذراندن مراحل و مقاطع تحصیلی مختلف در مراکز آموزشی انجام می‌دهد. عملکرد تحصیلی به معنای درجه و میزان موفقیت فرد در آزمون‌ها و ارزیابی‌های پایان ترم تحصیلی مدارس است که به صورت نمره از صفر تا بیست اعلام می‌شود. داشتن عملکرد تحصیلی بالا در دانش‌آموزان از جمله اهداف اساسی نظام آموزشی است (آیگلسیاس و همکاران، ۲۰۲۱؛ کامیلری، ۲۰۲۱).

رسانه‌های اجتماعی

رسانه‌های اجتماعی مجموعه‌ای از کانال‌های ارتباطی آنلاین هستند که برای ورودی، تعامل، به اشتراک گذاری محتوا، و همکاری بر مبنای جوامع اختصاص یافته‌اند. تاریخچه بررسی این رسانه‌ها از زمان ظهور اینترنت آغاز شده است و تعریف‌های مختلفی برای آن‌ها وجود دارد. به‌عنوان مثال، برخی این رسانه‌ها را به‌عنوان پلتفرمی برای ایجاد پروفایل و برقراری ارتباطات آشکار در مقالات مختلف تعریف می‌کنند (هابس^۴ و همکاران، ۲۰۱۸). در تعاریف دیگر، رسانه‌های اجتماعی به‌عنوان مجموعه‌ای از عملکردها و سازه‌ها مورد توجه قرار می‌گیرند که می‌توان آن‌ها را در شش دسته‌ی وبلاگ‌ها، سایت‌های شبکه‌سازی اجتماعی، پروژه‌های همکاری، اجتماعات محتوا، جهان اجتماعی مجازی، و جهان بازی

¹ Azma

² Hibbard & Buhrmester

³ Moog

⁴ Habes

مجازی بررسی کرد. این رسانه‌ها به تعاملات میان افراد اشاره دارند که در آن افراد به ایجاد، به اشتراک گذاری، و تبادل اطلاعات و ایده‌ها در جوامع و شبکه‌های مجازی می‌پردازند. رسانه‌های اجتماعی تنها رسانه نیستند، بلکه پلتفرمی برای تعاملات و ایجاد شبکه‌ها هستند. آن‌ها شامل ابزارها، خدمات، و ارتباطاتی هستند که ارتباطات بین افراد را بر اساس علایق آن‌ها تسهیل می‌کنند. این رسانه‌ها با استفاده از فناوری‌های مبتنی بر وب و موبایل (شامل اپلیکیشن‌ها) ارتباطات را به دیالوگ تعاملی تبدیل می‌کنند. رسانه‌های اجتماعی شامل شبکه‌های اجتماعی و سایت‌های شبکه‌سازی حرفه‌ای می‌شوند (ویلان و همکاران، ۲۰۲۰).

پیشینه‌ی تحقیق

تحقیقات مختلفی انجام شده است که به بررسی رابطه بین سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان پرداخته‌اند: مطالعه انجام شده توسط ابطحی و ندری (۱۳۹۰) بررسی رابطه بین خلاقیت، سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان متوسطه شهر زنجان را مورد بررسی قرار داد. نتایج این مطالعه نشان داد که در ابعاد سازگاری اجتماعی، از جمله قالب اجتماعی، مهارت اجتماعی، روابط خانوادگی، روابط مدرسه‌ای و روابط اجتماعی، رابطه مثبت و معناداری با عملکرد تحصیلی وجود دارد. تحقیق انجام شده توسط خواجوی و همکاران (۱۳۹۴) به بررسی رابطه بین سازگاری اجتماعی و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهرستان کلاله پرداخت. نتایج این تحقیق نشان داد که سازگاری اجتماعی تأثیر معناداری روی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان دارد. پژوهش انجام شده توسط قربانیان و همکاران (۱۳۹۵) به بررسی سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی در کودکان دختر با دلبستگی ایمن و نا ایمن پرداخت. نتایج این تحقیق نشان داد که سازگاری اجتماعی تأثیر معناداری بر عملکرد تحصیلی دارد. رستمی نژاد و شوکتی راد (۱۳۹۵) در تحقیق خود به بررسی پیش‌بینی عضویت در شبکه‌های مجازی و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان بر اساس سبک‌های فرزندپروری و سازگاری پرداختند. نتایج نشان داد که عضویت در شبکه‌های اجتماعی تأثیری بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ندارد. در مطالعه انجام شده توسط آزما و همکاران (۲۰۲۱) نقش استفاده از رسانه‌های اجتماعی و درگیری تحصیلی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان ورزشکار بررسی شد. نتایج نشان داد که در صورت ارتقای فرهنگ استفاده از رسانه‌های اجتماعی، می‌توان شاهد تأثیرات مثبت آن‌ها بر عملکرد دانش‌آموزان بود.

در مطالعه انجام شده توسط ویلان^۱ و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی اثرات منفی حضور رسانه‌های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی پرداخته شده است. نتایج این مطالعه نشان داد که حضور فعال در رسانه‌های اجتماعی می‌تواند به طور قابل توجهی عملکرد تحصیلی را تحت تأثیر قرار دهد و منجر به کاهش آن شود.

در مطالعه انجام شده توسط اوسو و لارسون^۲ (۲۰۱۵) تأثیر استفاده از رسانه‌های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی در دانش‌آموزان در مناطقی از کشور غنا بررسی شده است. نتایج این مطالعه نشان داد که رسانه‌های اجتماعی می‌توانند فوایدی برای گروه‌های خاصی از دانش‌آموزان داشته باشند و تأثیرات خود را به صورت بارزتری نشان دهند.

اما تا کنون، مطالعه‌ای در ارتباط با تأثیر سازگاری اجتماعی بر عملکرد تحصیلی از طریق نقش میانجی رسانه‌های اجتماعی انجام نشده است. به طور کلی، این پژوهش‌ها نشان می‌دهند که تأثیرات رسانه‌های اجتماعی بر عملکرد تحصیلی پیچیده و چندگانه است و ممکن است بسته به شرایط مختلف و ویژگی‌های افراد، نتایج متفاوتی داشته باشد.

¹ Whelan

² Owusu-Acheaw & Larson

۰.۸۲ تایید شده است. در مطالعه مورد بررسی، نیز پایایی این پرسشنامه با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ بررسی شده و نتیجه‌ی به دست آمده برابر با ۰/۹۲ بوده که نشان از پایایی مناسب آن می‌دهد.

پرسشنامه رسانه‌های اجتماعی جهانبانی و همکاران (۱۳۹۷) برای اندازه‌گیری استفاده از شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی طراحی شده است. این پرسشنامه دارای ۱۹ سوال است که به سه بعد مختلف تقسیم می‌شود. هر بعد شامل تعدادی سوال است که مربوط به آن بعد می‌باشد. این پرسشنامه شامل موارد زیر است:

میزان استفاده: شامل ۵ سوال است که به سنجش میزان استفاده از شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی می‌پردازد.

نوع استفاده: شامل ۷ سوال است که به بررسی نوع استفاده از شبکه‌ها و رسانه‌های اجتماعی می‌پردازد.

میزان اعتماد به کاربران: شامل ۷ سوال است که به سنجش میزان اعتماد به کاربران و محتوای ارائه شده توسط آن‌ها می‌پردازد. این پرسشنامه پس از انجام چندین مطالعه روایی و پایایی، به عنوان یک ابزار قابل اعتماد برای سنجش استفاده از رسانه‌های اجتماعی تأیید شده است.

در این تحقیق برای تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده، از دو نرم‌افزار SPSS و AMOS استفاده شده است.

SPSS: این نرم‌افزار برای بررسی آمار توصیفی استفاده شده است. با استفاده از SPSS، می‌توان مقادیر میانگین، انحراف معیار، فراوانی و سایر آمارهای توصیفی مربوط به متغیرها را محاسبه کرد.

AMOS: این نرم‌افزار برای تحلیل داده‌ها استفاده شده است. AMOS یک ابزار مدل‌سازی معادلات ساختاری (SEM) است که برای بررسی روابط بین متغیرها و تأثیرات متغیرهای میانجی و وابسته بر روی یکدیگر استفاده می‌شود. در این تحقیق، برای بررسی نقش میانجی رسانه‌های اجتماعی، از آزمون سوبل استفاده شده است.

برای ارزیابی شاخص‌های برازش مدل نیز از معیارهای مختلفی استفاده شده است که عبارتند از:

کای اسکور نسبتی (CMIN/DF): نسبت میانگین مربعات خطای کای به درجه‌ی آزادی مدل.

شاخص نیکویی برازش (GFI): میزان تطابق مشاهدات و مقادیر پیش‌بینی شده توسط مدل.

شاخص نیکویی برازش تعدیل‌شده (AGFI): نسخه‌ای از شاخص GFI که با در نظر گرفتن تعدیل‌هایی در نظر گرفته شده است.

شاخص نیکویی برازش هنجار شده (NFI): میزان تطابق مشاهدات و مقادیر پیش‌بینی شده توسط مدل با توجه به پیچیدگی مدل.

شاخص برازش تطبیقی (CFI): نسبتی از تطابق مشاهدات و مقادیر پیش‌بینی شده توسط مدل، که با توجه به پیچیدگی مدل تعدیل شده است.

ریشه میانگین مربعات خطای برآورد شده (RMSEA): معیاری از میزان تطابق مدل با داده‌های مشاهده شده است که با توجه به پیچیدگی مدل تعدیل شده است.

یافته‌ها

. نتایج برای بخش اطلاعات توصیفی هر یک از متغیرها نشان داد که میانگین و انحراف معیار برای متغیرهای سازگاری عاطفی، سازگاری اجتماعی و سازگاری آموزشی بترتیب 0.87 ± 0.25 ، 0.79 ± 0.13 و 0.36 ± 0.91 بود. نتایج همچنین برای تأثیرات هیجانی، برنامه ریزی، فقدان کنترل پیامد و انگیزش نیز نشان داد که میانگین و انحراف معیار بترتیب 1.25 ± 0.87 ، 0.13 ± 0.79 ، 1.36 ± 1.15 و 1.91 ± 3.78 بود. نتایج همچنین برای ابعاد رسانه‌های اجتماعی نیز نشان داد که میانگین و انحراف معیار برای میزان استفاده، میزان اعتماد با کاربران بترتیب 2.87 ± 1.13 ، 2.71 ± 1.36 و 1.91 ± 1.91 بود.

نتایج این مطالعه برای همبستگی بین متغیرها در جدول ۱ گزارش شده است. نتایج حاکی از ارتباط مثبت و معنی‌دار بین تمامی متغیرها بود. با این حال، ارتباط منفی بین فقدان کنترل پیامد، نوع استفاده و میزان اعتماد با دیگر متغیرها مشاهده شد.

جدول ۱ بررسی ارتباط بین متغیرها

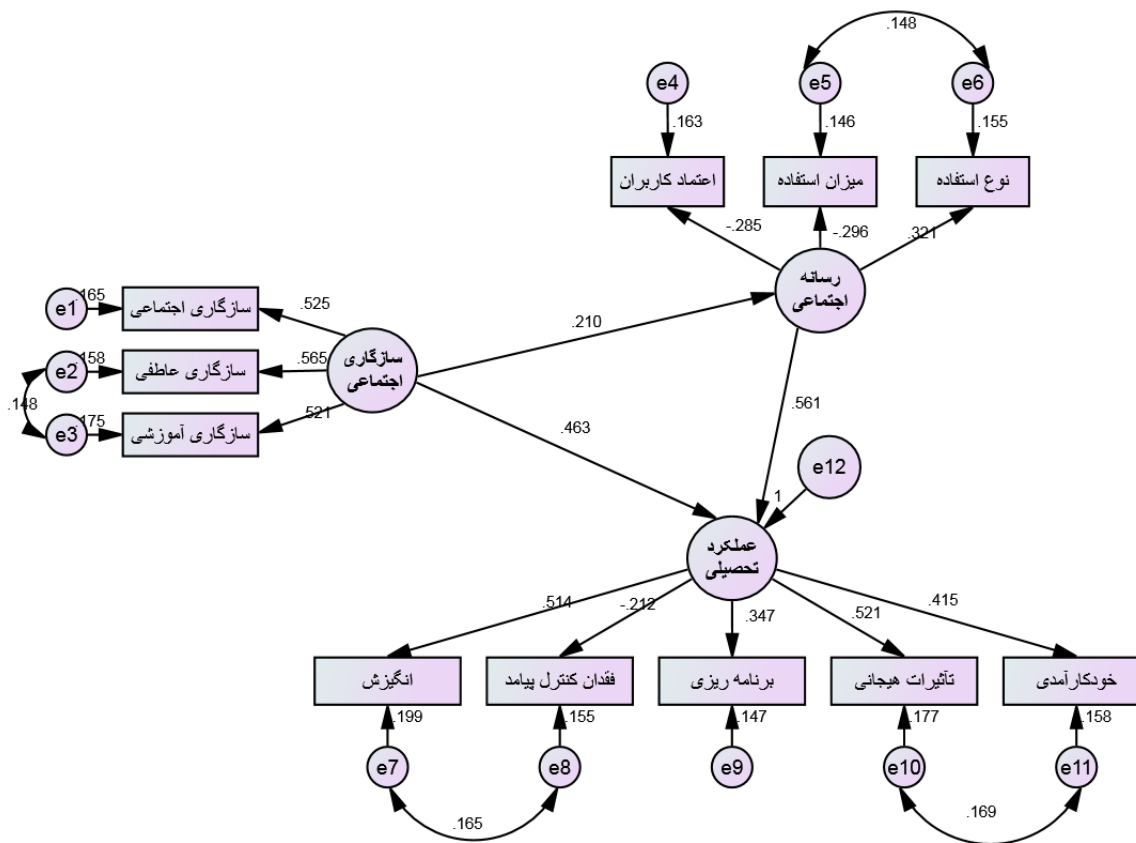
متغیرها	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴
سازگاری عاطفی (۱)		۰/۳۵۸	-۰/۳۷۹	۰/۳۶۵	۰/۳۲۶	۰/۲۵۸	۰/۴۶۲	۰/۵۱۲	-۰/۴۷۱	-۰/۴۲۱	۰/۲۵۲	-۰/۱۶۳	-۰/۲۵۲	۰/۴۱۲
سازگاری اجتماعی (۲)			۰/۳۵۸	۰/۳۷۹	۰/۳۵۶	۰/۳۸۲	۰/۳۷۹	۰/۴۱۲	-۰/۱۹۸	-۰/۳۲۶	۰/۲۹۸	-۰/۱۵۸	-۰/۱۶۹	۰/۳۵۲
سازگاری آموزشی (۳)				۰/۴۵۶	۰/۲۹۸	۰/۲۶۷	۰/۳۱۳	۰/۳۶۵	-۰/۲۱۰	۰/۲۸۷	۰/۳۳۱	-۰/۱۶۸	-۰/۱۹۵	۰/۲۴۵
سازگاری اجتماعی (۴)					۰/۲۴۱	۰/۲۵۷	۰/۲۶۹	۰/۳۰۳	-۰/۳۰۰	۰/۲۹۵	۰/۳۱۴	-۰/۱۹۹	-۰/۲۰۲	۰/۲۱۴

۰/۲۵۵	-۰/۱۹۹	-۰/۱۸۹	۰/۲۸۷	۰/۲۴۵	-۰/۲۹۸	۰/۳۱۰	۰/۲۱۰	۰/۲۱۴						خودکارآمدی (۵)
۰/۲۴۵	-۰/۱۵۸	-۰/۱۶۹	۰/۲۵۸	۰/۲۹۹	-۰/۲۶۳	۰/۲۷۶	۰/۲۴۱							تاثیرات هیجانی (۶)
۰/۱۴۵	-۰/۲۳۶	-۰/۲۵۸	۰/۲۴۸	۰/۵۶۳	-۰/۵۴۱	۰/۴۱۲								برنامه ریزی (۷)
۰/۱۴۸	۰/۱۶۵	۰/۱۵۸	-۰/۱۴۷	-۰/۱۶۹	-۰/۱۵۸									فقدان کنترل پیامد (۸)
۰/۱۷۸	-۰/۱۸۵	-۰/۱۶۹	۰/۱۵۸	۰/۱۴۷										انگیزش (۹)
۰/۱۹۹	-۰/۱۸۸	-۰/۱۷۷	۰/۱۵۸											عملکرد تحصیلی (۱۰)
-۰/۱۸۸	-۰/۱۷۵	-۰/۱۶۹												میزان استفاده (۱۱)
۰/۱۹۶	۰/۱۸۵													نوع استفاده (۱۲)
۰/۱۸۵														میزان اعتماد (۱۳)
														رسانه های اجتماعی (۱۴)

شکل ۲ نشان دهنده نتایج تحلیل مدل معادلات ساختاری است که برای بررسی تأثیر متغیرها بر یکدیگر استفاده شده است. مقدار کای اسکور به دست آمده در این مدل برابر با ۲۸۵/۱۸ است. با توجه به درجه آزادی ۱۶۵ برای مدل، مقدار کای اسکور به درجه آزادی برابر با ۱/۷۲ است که کمتر از ۲ است. این نتیجه نشان می دهد که مدل از برازش خوبی برخوردار است و می توان به این معنا حدس زد که مدل انتخابی برای تحلیل داده ها مناسب است. دیگر شاخص ها نیز در جدول نشان داده شده است و مقادیر آنها برای برازش مناسب اشاره می کنند. این نتایج نشان می دهد که مدل معادلات ساختاری، میزان خوبی از تطابق با داده های مشاهده شده را دارد و از نظر آماری قابل قبول می باشد.

جدول ۲. شاخص های برازندگی مدل تحلیل مسیر برای برازش مدل با استفاده از نرم افزار AMOS

نام شاخص	مقدار	دامنه قابل قبول
کای اسکور نسبی (CMIN/DF)	۱/۸۵	حداکثر ۲
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹۸	بزرگ تر از ۰/۹۵
شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)	۰/۸۳	بزرگ تر از ۰/۸۰
شاخص نیکویی برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹۷	بزرگ تر از ۰/۹۵
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۵	بزرگ تر از ۰/۹۰
ریشه میانگین مربعات خطای برآورد شده (RMSEA)	۰/۰۳۶	کمتر از ۰/۰۵

شکل ۲- مدل برآورد شده تحقیق در حالت استاندارد

نتایج این مطالعه بر اساس شکل استاندارد حاکی از آن بود که سازگاری اجتماعی بصورت مستقیم تأثیر $46/30$ درصدی روی عملکرد تحصیلی دارد که این اثر معنی دار بود ($P=0.001$). همچنین نتایج نشان داد که سازگاری اجتماعی روی رسانه‌های اجتماعی تأثیر 21 درصدی ($P=0.01$) و رسانه‌های اجتماعی روی عملکرد تحصیلی تأثیر $56/10$ درصدی داشتند که این اثر نیز معنی دار بود ($P=0.001$). برای بررسی نقش میانجی رسانه‌های اجتماعی از آزمون سوبل استفاده شد و نتایج در جدول ۳ گزارش شده است. همانگونه که نتایج نشان می‌دهد، این آزمون نقش میانجی رسانه‌های اجتماعی را تأیید کرد.

جدول ۳ نتایج آزمون سوبل برای تأثیر سازگاری اجتماعی بر عملکرد تحصیلی با نقش میانجی رسانه‌های اجتماعی

متغیر مستقل	متغیر میانجی	متغیر وابسته	Sobel	VAF	میانجی‌گری
سازگاری اجتماعی	رسانه اجتماعی	عملکرد تحصیلی	۵/۱۶	۰/۵۰	تأیید

نتایج نشان داد که عملکرد تحصیلی از طریق رسانه‌های اجتماعی تأثیر $11/80$ درصدی داشت و در مجموع تأثیر $58/10$ درصدی داشت.

بحث و نتیجه گیری:

این مطالعه با هدف بررسی تأثیر سازگاری اجتماعی بر عملکرد تحصیلی با نقش میانجی رسانه‌های اجتماعی روی دانش آموزان دوره اول متوسطه شهر کرمانشاه انجام شد. نتایج این مطالعه نشان داد که سازگاری اجتماعی بصورت مستقیم تأثیر مثبت و معنی‌داری روی عملکرد تحصیلی دانش آموزان داشت. این نتایج همراستا با نتایج گزارش شده توسط ابطحی و ندری (۱۳۹۰) است که نشان دادند سازگاری اجتماعی تأثیر مثبت و معنی‌داری روی عملکرد تحصیلی دانش آموزان متوسطه شهر زنجان داشت.

همچنین نتایج همراستا با نتایج گزارش شده توسط خواجوی و همکاران (۱۳۹۴) است که نشان دادند سازگاری اجتماعی تأثیر معنی‌داری روی پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان ابتدایی شهرستان کلاله دارد. این نتایج نشان می‌دهد که سازگاری اجتماعی می‌تواند باعث بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شود. در این مطالعه، سازگاری اجتماعی، عاطفی و آموزشی تأثیرات قابل توجهی روی سازگاری اجتماعی داشتند. این نتایج نشان می‌دهد که هر سه مؤلفه تعیین‌کننده ابعاد سازگاری اجتماعی هستند. بنابراین در طی این دوران سازگاری اجتماعی توانسته است تأثیر قابل توجهی روی عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان داشته باشد. سازگاری اجتماعی از جمله مسائل مهمی است که در دوره‌ی نوجوانی مطرح است و با سلامت روان افراد ارتباط نزدیکی دارد و از جمله موضوعاتی است که در دهه‌های اخیر بشکل قابل توجهی مورد پژوهشگران روان‌شناسی، جامعه‌شناسی و مربیان قرار گرفته است. ظاهراً، سازگار شدن توانسته است باعث بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شود. سازگار شدن هر شخصی با محیط، از جمله مهم‌ترین بخش‌هایی است که باید مورد توجه قرار گیرد. تمامی افراد در دوران زندگی خود، در هر روز و هر ساعت که خود دگرگون شده و دگرگون نشده ربا محیطی که دائماً در حال تغییر است، سازگار نمایند. در واقع زندگی کردن، تلاش برای سازگار شدن با اطراف است (وانگ^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). سازگار شدن و سازگاری یافتن در همه مراحل زندگی و مخصوصاً در دوره نوجوانی از اهمیت زیادی برخوردار است. سازش‌پذیری اجتماعی، نوجوانان مخصوصاً یکی از مسائلی است که می‌تواند سبب بهبود عملکرد تحصیلی، یادگیری و موفقیت‌های آینده آن‌ها شود (کمپیون بار^۲ و همکاران، ۲۰۲۱). بیشتر صاحب‌نظران عامل مهم اصلی در شکوفایی انسان را سازگاری اجتماعی تلقی می‌نمایند (رجبی مجد و همکاران، ۲۰۲۱). نائل شدن و دست یافتن به اهداف آموزشی با وجود آشفتنگی‌های عاطفی، و نبود سازگاری شاید ممکن نباشد. بنابراین، شناسایی تأثیر سازگاری اجتماعی بر عملکرد تحصیلی ارزشمند است و توانسته است باعث بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شود.

نتایج همچنین نشان داد که رسانه‌های اجتماعی تأثیر قابل توجهی روی عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان داشتند و این تأثیر مثبت و معنی‌دار بود. این نتایج همراستا با نتایج آزما و همکاران (۲۰۲۱) است که نشان دادند در صورت ارتقای فرهنگ استفاده از رسانه‌های اجتماعی، می‌توان شاهد تأثیرات مثبت آن‌ها بر عملکرد دانش‌آموزان دارند. همچنین نتایج همراستا با نتایج گزارش شده توسط اوسو و لارسون^۳ (۲۰۱۵) است که نشان دادند که فواید رسانه‌های اجتماعی در گروه‌های دانش‌آموزان تأثیرات خود را به صورت بارزتری مشخص می‌کند. نتایج همچنین مغایر با نتایج گزارش شده توسط ویلان^۴ و همکاران (۲۰۲۰) است که در مطالعه‌ای که به بررسی این موضوع پرداختند که چگونه شبکه‌های اجتماعی می‌توانند اثرات منفی روی عملکرد تحصیلی تأثیر داشته باشد و نشان دادند که عملکرد تحصیلی افراد به واسطه حضور رسانه‌های اجتماعی دستخوش تغییرات اساسی شده است و تأثیرات منفی بر عملکرد دانش‌آموزان دارد. اختلاف بین نتایج این مطالعه و نتایج مطالعات پیشین احتمالاً مربوط به پرسش‌نامه و کشور مورد مطالعه است. بر اساس نتایج این مطالعه، دانش‌آموزان در استفاده از اینترنت شامل میزان استفاده و اعتماد به کاربران دقت زیادی را دارند و بر اساس گویه‌های پرسش‌نامه بشکل صحیحی از آن استفاده می‌کنند که این امر می‌تواند تأثیر مثبتی روی عملکرد تحصیلی داشته باشد. بنابراین استفاده از صحیح و درست از اینترنت می‌تواند باعث بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شود. نتایج این مطالعه همچنین نشان داد که سازگاری اجتماعی از طریق رسانه‌های اجتماعی نیز تأثیر معنی‌داری روی عملکرد تحصیلی داشت و نقش میانجی رسانه‌های اجتماعی در این رابطه تأیید شد. در این رابطه باید بیان نمود که دانش‌آموزان سازگاری زیادی با محیط پیدا می‌کنند و از طریق رسانه‌های اجتماعی اثرات خود را نیز نشان می‌دهند.

در مجموع باید گفت دانش‌آموزان از طریق سازگاری اجتماعی باعث بهبود عملکرد می‌شوند و با مدیریت صحیح و استفاده درست از رسانه‌های اجتماعی این تأثیرات بیشتر می‌شود. بنابراین پیشنهاد می‌شود که والدین از طریق کنترل دقیق و نهادهای ذی‌ربط از

¹ Wang

² Campione-Barr

³ Owusu-Acheaw & Larson

⁴ Whelan

طریق فرهنگ سازی به بهبود تأثیر سازگاری اجتماعی بر عملکرد تحصیلی در طی این دوران و دیگر پاندمی‌ها و بیماری‌ها که دانش آموزان را خانه نشین می‌کنند، کمک نماید.

مراجع

- ابطحی، م.، ندری، خ. (۱۳۹۰). رابطه خلاقیت و سازگاری اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانش آموزان متوسطه شهر زنجان. نشریه: تحقیقات مدیریت آموزشی، دوره ۲، شماره ۳، صفحات ۲۸-۱۵.
- رستمی نژاد، م.، و شوکتی راد، الف. (۱۳۹۵) پیش بینی عضویت در شبکه های مجازی و عملکرد تحصیلی دانش آموزان بر اساس سبک های فرزندپروری و سازگاری. روانشناسی کاربردی، سال ۱۰، صفحات ۲۰۸-۱۹۳.
- قربانیان، الف.، پور ابراهیم، ت. و حبیبی، م. (۱۳۹۵). سازگاری اجتماعی و عملکرد تحصیلی در کودکان دختر با دل بستگی ایمن و نایمن. خانواده و پژوهش، دوره ۱۳، صفحات ۱۰۷-۸۷.
- Aliakbari Dehkordi, M., Eisazadeh, F., & Aghajanbigloo, S. (2020). Psychological consequences of patients with coronavirus (COVID-19): A Qualitative Study. *Iranian Journal of Health Psychology*, 2(2), 9-20.
- Azma, F., Golchin, R., & Nori, M. (2021). Investigating the Role of Social Media Use and Academic Engagement on Academic Performance of Athletic Students. *Sport Psychology Studies (ie, mutaleat ravanshenasi varzeshi)*, 10(37), 69-84.
- Camilleri, M. A. (2021). Evaluating service quality and performance of higher education institutions: a systematic review and a post-COVID-19 outlook. *International Journal of Quality and Service Sciences*, 13(2), 268-281.
- Campione-Barr, N., Rote, W., Killoren, S. E., & Rose, A. J. (2021). Adolescent adjustment during COVID-19: The role of close relationships and COVID-19-related stress. *Journal of Research on Adolescence*, 31(3), 608-622.
- Golahdooz, M., Taherizadeh, M., Laali, A., Khoonsari, M., Ajdarkosh, H., Safarnezhad Tameshkel, F., . . . Karbalaie Niya, M. H. (2020). A review on Coronavirus 2019 Disease (COVID-19, SARS-CoV-2): Control and Prevention. *Razi Journal of Medical Sciences*, 27(5), 98-107.
- Gonzalez, T., De La Rubia, M. A., Hincz, K. P., Comas-Lopez, M., Subirats, L., Fort, S., & Sacha, G. M. (2020). Influence of COVID-19 confinement on students' performance in higher education. *PloS one*, 15(10), e0239490.
- Habes, M., Alghizzawi, M., Khalaf, R., Salloum, S. A., & Ghani, M. A. (2018). The relationship between social media and academic performance: Facebook perspective. *Int. J. Inf. Technol. Lang. Stud*, 2(1), 12-18.
- Hibbard, D. R., & Buhrmester, D. (2010). Competitiveness, gender, and adjustment among adolescents. *Sex roles*, 63(5), 412-424.
- Iglesias-Pradas, S., Hernández-García, Á., Chaparro-Peláez, J., & Prieto, J. L. (2021). Emergency remote teaching and students' academic performance in higher education during the COVID-19 pandemic: A case study. *Computers in human behavior*, 119, 106713.
- Katermina, V., & Lipiridi, S. C. (۲۰۲۰). *Reflection on the social and psychological consequences of the Coronavirus Pandemic in the new vocabulary of the non-professional English language medical discourse*. Paper presented at the Research Technologies of Pandemic Coronavirus Impact (RTCOV 2020).

- Khan, S., Siddique, R., Li, H., Ali, A., Shereen, M. A., Bashir, N., & Xue, M. (2020). Impact of coronavirus outbreak on psychological health. *Journal of global health, 10*(1).
- Moog, J. S., Geers, A. E., Gustus, C. H., & Brenner, C. A. (2011). Psychosocial adjustment in adolescents who have used cochlear implants since preschool. *Ear and hearing, 32*(1), 75S-83S.
- Munastiwi, Erni, and Sri Puryono. "Unprepared management decreases education performance in kindergartens during Covid-19 pandemic." *Heliyon 7*, no. 5 (2021): e07138.
- Owusu-Acheaw, M., & Larson, A. G. (2015). Use of Social Media and Its Impact on Academic Performance of Tertiary Institution Students: A Study of Students of Koforidua Polytechnic, Ghana. *Journal of Education and Practice, 6*(6), 94-101.
- Sood, S. (2020). Psychological effects of the Coronavirus disease-pandemic. *Research & humanities in medical education, 7*(11), 23-26
- Rajabimajd, N., Alimoradi, Z., & Griffiths, M. D. (2021). Impact of COVID-19-related fear and anxiety on job attributes: A systematic review. *Asian Journal of Social Health and Behavior, 4*(2), 51.
- Wang, Y., Liu, W., Wang, W., Lin, S., Lin, D., & Wang, H. (2021). Left-behind children's social adjustment and relationship with parental coping with children's negative emotions during the COVID-19 pandemic in China. *International Journal of Psychology, 56*(4), 512-521.
- Whelan, E., Islam, A. N., & Brooks, S. (2020). Applying the SOBC paradigm to explain how social media overload affects academic performance. *Computers & Education, 143*, 103692
- Zhang, J., Wu, W., Zhao, X., & Zhang, W. (2020). Recommended psychological crisis intervention response to the 2019 novel coronavirus pneumonia outbreak in China: a model of West China Hospital. *Precision Clinical Medicine, 3*(1), 3-8 .